

כ"ח מוה"ר מרדכי גא, (גאון) בהרב מוה"ר לבי העשיל אב"ד פה אטיק נס, (נפטר) ביום כ"ב כסליו תקט"א לס"ק.

על כותלי הקברים הנ"ל חרותים בעט עופרת (שמות אנשים שבאו להשתטח על קברם ומלאים בפתקאות בקשות מחב"י הבאים להשתטח על הקברים בימי ה"הרצ"ט" ויום רעה ר"ל. העתקה ממלכות אחדות על קברי חכמי העיר כביה"ע החדש: נוסח המלכה של החכם העדע"ש ש"ר יוסף הערצבערג ז"ל בעהמ"ח "פולס הטבע" ו"מועדי שחר", שהכין כעלמו בעירו בחיים חייתו.

גם וקנתי	נער היתי
עד המות יסנתי	עוכה נשיתי
ישועתה קרובה	חס לא האמנתי
לראות טובה	בארץ החיים נסנתי
כל האדם הנל!	אמיתי בחפזי
אי לך תכל!	אמיתי ברגזי

אני הנגר
יוסף בן פנחס
פה מלאכי קבר
אנוה בארץ מתחת.

שנת "אך שוב מאד לו יום המות" לס"ק (תר"כ)

פ"ג

הרבנו המופלג מוה"ר שמואל פישל בהרב ר' יעקב מגוע רשכנ"ג רבי ר' העשיל מקראקא ומגוע רשכנ"ג בעל המחבר מהר"מ נפטר ט"ו מנחם אב תרמ"ה תלנ"ה.

ת. ה. ז. ב. ה.

לשואל:

מי פ"ג? אמור:

ה"ר חיים משה נר' מרדכי ז"ל

לכות אשכנזי

נכד הגאון רבי ר' העשיל וחכם זני ז"ל

חיים משה לבי עדתו,

אחד היה מנשיאי עירנו,

שרד כמותו אדרת יפעחו,

כל לכב מועקה כל האנה,

נפשו מעמסה כל תחיסה;

זרע נדקות פה בעמק הנכה,

יומו רד, רוחו שג לרוחה,

יום ד' כ"ב אדר ראשון איזה?

בשנת ע"ז ימי חייתו.

"אהה אינו כי לקחוה אל למרוס" (תרנ"ד) לס"ק

ת. ה. ז. ב. ה.

גדולות אל נבקשו

רב חן ותורה ירחש לבי למבקר הנכבד בן-דוד על אשר ברכני בברכה נעימה לי מאד והוא כי תחת התפתותי בסעודת באידיליא מתונה לנו בארמית קדש בבית קטן על ראש גבעה וכו', אוכה לשבת על כסא כבוד, באולם רם ונשא, תוך הסון תלמודי חכמה באוניברסיטא עברית הבנויה על תלה בארץ אבותינו (המליץ 242). אמנם תקות אדירה בואת לא תאיר אנד עניי. ולא תתעה רוחי ולבי ובכל זאת יקרה הוא לפניו מאד ומעמקי לבי אקרא מי יתן והיה הרבר בפועל לא למעני, כי אם למען איש אחר הראוי לכבוד הזה יותר ממני, ואני אשב בבית קטן על ראש גבעה להתענג בשמועתי חסובה ולשמוע בתפארת עמנו. לראבונני יתם הסבקר את ברכתו באמרים אלה: "או או תתפתח אל נכון גם מליצתי חשיית של חפוזיסור חמשור יוסף חלוי, אשר לע"ע עורנת פרוזאית במדה מרובה". על תקות זאת חיוצאת מלב פוב אלהי להגיד כי שנה בראת יען אשר לא יכיר את תכן שירי אשר הקדשתי לשיבת ציון בימים החדשים. כל האיש אשר ענינו בראשו ידע להפריש בין שירים נוסדים על עניני קדמוניות או חכמת הנפש או אהבת השירים, ובין שירי ציון בעת החיות והעבורה הנוכחית. במין הראשון אין כל סעצור לרעיון חמשור ורוחי תגבית עוף כאשר יחפץ; לא כן הרבר בטין השני אשר לפי מצב בני עמנו בארץ הקדושה נאלץ לשום מתג לסרצותו לדבא את כח התרוממו ולהתנהג בכבודות קרוב לעפר הארץ פן יבולע לכל חבנין החדש ושארית תקותנו תעלה בתהו. אשתוכס מאד כי דבר פשוט כזה נעלם מעיני הסבקר ויבוא לררוש מעופה רסה ונשאה מצפור קצוץ כנפים?

אדגפיה קצותי מחיל האמים,	שירתי אותה לעלות מרומים,
בדעתי ופירקאן עקיה מקשר;	עדמקום לא עלו בני-גשר,
ותשפל, ותהי לרנת בורמים,	וברשפי ישעיה לתאר הימים,
הא-לה, מבקר, למימיה תפשו;	בציון יחדש לעפנו האשר;

אגרת פתוחה.

לבעה"מ, שתי הערות נלס ימים סגד ל כעלמו לנ לנכני ס' אה"ע, ואס יס לנשיכ-ל יחד תחת לשונו... — לבעה"מ, תמיכת סופרים תרבה חכמה. לנכר פרוס קופרים גדולים ונכסד

עדה המלכה הישנה הוזהב, שמלחתי כבית הקברות הנ"ל, וזה נוסחה: פ"ג

האברך אר (אב) נחמיה ורך כטיס ה"ה התורני הרבני הקדוש מוה"ר שאל בהגאון מוה"ר יצחק מאיר פרענקל נס, במגכה (נפטר במגכה) ביום אר, כיון (א' כ' סיון) שנת תר"ג (תל"ג 1788).

כפי שמעידה נוסח המלכה הישנה שמלחתי כבית הקברות הנ"ל, וזה נוסחה:

בית תורה:

כ"ד תשרי שנת "אבוי כי צדיק בדורו נאבד" לס"ק.

(פרט השנה עולה תקכ"ח למנינו שהיה 1768 למנינים, והוא בימי גזרות גאנעא) הגאון חסיד ועניו אחתי קדוש וכו' יצא קדישא מ' (מכאן ואלו נמחקו האותיות).

ואלה המה יתר נוסחאות מלכות ישנות כבית הקברות הישן הנוגעות לקורות כ"י כפה: שלש אנשים זו על גב זו (שחיס שוכרות וכמה אותיות נמחקות) ועל כלן נוסחא זו:

פ"ג

רבינו ר' אליעזר דוב שנת ט"ק (ה"י) ז"ל, האברך התורני, חסיד ועניו מהו"ר אליעזר דוב בהרב הקדוש מוה"ר ש"ק ז"ל נפטר בער"ח מר חשוון ת"י תלנ"ה.

שנת "בבבו לעפר" לס"ק (ת"כ).

הנעט יענטע בת הגאון ה"ר יהודה

ליב ז"ל מגוע שור.

ת. ה. ז. ב. ה.

שנת "הקדוש" לס"ק (תט"י).

על האי שופרא קא כטינא הקדוש לדיק וחסיד מוה"ר יצחק כמיה"ר משה...

פ"ג "הקדוש" לס"ק (תט"י).

הרב הגאון מוה"ר אברהם עוזר במה"ר זלמן ז"ל...

שנת "הקדושים" לס"ק (תס"ה).

אשה השוכה מרת חנה בת הקדוש

מוה"ר יהושע חזן

ת. ה. ז. ב. ה.

בית תורה.

שנת "היום צדיק בדורו נאבד" לס"ק (תק"מ).

ומשפטיו עס

(ובאמצע דמות שני אריות)

ה

ה

ה

פ"ג הרב המו"ס שנהל עדתו נלדק וכמיוסור ורביס השיב מעין, מנוחתו למעלה בסתר כנפי שכינת אל ה"ה אדמו"ר הגאון חסיד ועניו אחתי המפורסם כטינא קדישא מוה"ר דוד לבי אב"ד סק"ק בהרב הגאון מוה"ר אריה ליב ז"ל...

מלכת אכן אחת ועליה חרותים התלים האלה:

ה' מנחם אב בשנה תקנ"ג לס"ק.

היא מלכת קבורת הרב הקדוש הר' חיים מקראסנע ז"ל, חד מבני היכלא קדישא של רבינו הכעש"ע ז"ל, שמוכירו בעל "סס הגדולים החדש" (מערכת גדולים נד כ"ד סימן כ"ב) ולא ידע מקום מנוחתו ויום מיתתו. ההגדה מספרת, כי הרב הקדוש ז"ל אה לפני מותו שלא לכתוב על ציון קברו לא שמו ולא שום שבת, ורק היום והשנה שנפטר. (ולא רחוק ממשכן אדמת קדשו המלכה הוזהב).

שנת ציון לזכר עולם" לס"ק (תקנ"ט)

כי ביום חמישי בשנת פשיס בחודש תשרי נחנקס בישיבה של מעלה החסיד ה"ר יצחק מאיר בהרב הקדוש ה"ר מבוטל יוסא אח לאדמו"ר בעל "נועם אלימלך" ז"ל. תלנ"ה.

בית תורה.

הרב הגאון המסו' אשר מטודו לא מש מתוך אהל של תורה ותמיד היה עוסק בה

שלישי, ורך בהעתיקו את נפשו [המצבה בהצפירה] (גיליון 178 לשנת התרנ"ב), העיר הר' בן ציון אייזנשטארט (שם גיליון 193 לאמר: "בהיותי אצל ידידי הרב הגאון ר' נתנאל שליט"א האנדעלסמאן (בעה"ט, בתיבות אור"ו"ס, גתיב עולם, קינה על מות הגאון מרן יוסף דובער ז"ל מבריסק), הראני כי המוכר באה"ט ר"י אשכנזי ז"ל, מוכיר לשבת את הגאון ר' ישעי' בעל הגדה בהקדמתו לאה"ט ז"ל: "אך תאמר שהמחבר אשר למנין, שמו הרב ר' ישעיה, הפליא והגדיל תושיה ולא הניח לך עוד לעשות מאומה בו", וכן נזכר בס', כתנות אור" לאה"ט הגאון סהר"ם אייזנשטארט (בעל שו"ת, פנים מאירות) בדרוש לס' שמיני, וכתב בזה הלשון: "דרוש דרשתי בתוכחת מוסר בקהל הסון חוגג בחודש מנחם שנת תס"ג כשיצאתי באלו הן תגולין למדינת פולין בשמחת מלשינים, ובתוך הדרוש הזכרתי הספר על שרפת הרב החסיד הגדול המחבר באה"ט של שו"ע א"ח, שבנסעו לאה"ק נשרף הוא ואשתו ובתו (?) בחיתו במלון היום ש"ק עכ"ל, ומעתה כאשר נחשוב נובל לרעת באיזה יום נפטר הקדושים הנ"ל, וע"ד ההגדה אשר תספור שם לא יאומן כי חסיד כמותו יעבור על סקרא מלא: "אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש" טכ"ל. גם הרב החכם התורני מוה' מענדל חוגג מפה העירי, כי החכם בן יעקב ז"ל, באוצר השפדים" שלו מוכיר ג"כ [את הרב בעל התגדה (אות ש' 705) ז"ל: "שלוש עיון מטור איה' תניל עם פ"י, באר היטב" לה"ר ישעי' בר אברהם (הלוי?) נכד המ"י, קצור דינים משו"ת תאחרונים: דא' תפ"ח 80, ועם הרמ"א ובאר הגולה: ד"א תע"ז (המבורג) חפ"ה שם, ת"צ 80 (וכתב בהקדמתו שחיבר ג"כ על הי"ד הקצור עם כל הדינים משו"ת אחרונים, ושאריו הר' יצחק חיבר ס' "פחד יצחק" על הי"ד וס', קרבן יצחק" ע"ש) עכ"ל. ומעתה נודע לנו מי הרב בעל "באר היטב" בעירנו, הנחוצ לנו לרעת לקורות בני ישראל כפה.